

УДК 504.064

Мовчан В.О. (Україна, Київ)

АКТУАЛЬНІ НАПРЯМКИ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Актуальність проблеми. В умовах наростання антропогенного тиску на довкілля здається очевидною необхідність у фахівцях, які здатні глибоко розуміти причини екологічних негараздів і знаходити способи їх нейтралізації. Однак труднощі з працевлаштуванням випускників ВНЗ екологічних спеціальностей свідчать, що суспільство не готове прийняти ті самообмеження, які на них прагне накласти екологія як наука через своїх представників-природоохоронців. Принципових, наполегливих екологів гальмують, а погані – взагалі нікому не потрібні. Сучасна ситуація в Україні і в світі, загалом, вимагає нових підходів у всіх галузях екології і особливо – у підготовці висококваліфікованих спеціалістів, готових вирішувати все нові завдання. .

В Україні сьогодні одна з найактуальніших задач – вчасна імплементація Угоди про асоціацію з ЄС, зокрема, її екологічної складової, яка пронизує всі аспекти Угоди і має досить стислі терміни виконання. Але профільне Міністерство екології і природних ресурсів України потрапило в число тих, які гальмують цей процес. Не вистачає фахівців, здатних співвіднести екологічні нормативи ЄС і України і забезпечити відповідні зміни. І у вищій освіті повинен виділитись напрямок підготовки саме таких спеціалістів, які досконало знають екологічне законодавство ЄС та правові основи його втілення – екологів-правознавців.

Іншим викликом сучасності, найтрагічнішим, є війна на Сході. У ході бойових дій руйнуються унікальні екосистеми регіону, руйнуються і калічаються людські життя. І необхідно буде відновлювати ці екосистеми, намагаючись з ювелірною точністю склеїти кожну „розбиту чашку”, і активізувати можливості екотерапії у реабілітації осіб, постраждалих від бойових дій. Таких стає дедалі більше. Крім того, взагалі сучасна людина у своїй відірваності від природи потребує усіх різновидів екотерапії: це і саденотерапія (лікувальне садівництво), і анімалотерапія (лікування через спілкування з тваринами), ландшафтотерапія і т.д. Всі ці напрямки потребують детальної розробки і вдосконалення відповідно до динамічних вимог часу. В нашій країні є величезні, без перебільшення, можливості для розвитку усіх напрямів екотерапії і розробки нових. Необхідні фахівці із достатніми знаннями у сфері біології, медицини, психології та ін., які будуть працювати на перетині екології та медицини – екотерапевти.

Ще одним актуальним напрямом розвитку екології є вдосконалення середовища проживання людини. Виникають протиріччя між екологічною ємністю міського середовища і концентрацією населення, що виливаються в екологічні проблеми. Дотепер уже розроблено безліч екотехнологій, спрямованих на вирішення таких проблем, і весь час з'являються нові й нові розробки. Проте вони в абсолютній більшості так і залишаються в стосах матеріалів конференцій або не приймаються до уваги. Системний підхід дозволить для кожного міста (і куточка міста) вибрати ті екотехнології, які в комплексі з природними умовами місцевості створять ідеальне для мешканців міське екосередовище, з урахуванням вимог європейських стандартів, енергозбереження, відеоєкології і т.д. Можливо, такі фахівці повинні називатись екодизайнерами.

Окремо варто виділити важливість високорівневої підготовки фахівців-екологів, здатних вирішувати проблеми енергетичної безпеки. Те, що діється в Україні в енергетичній сфері – це суцільний екологічний злочин. Зокрема, це енергозатрати у житлово-комунальному господарстві. Разом з тим уже більше десяти років в Україні розпочато енергопасивне будівництво. Котедж, який повністю сам себе забезпечує енергією і підключений лише до постачання холодною водою і до каналізаційної мережі, має вищу вартість будівництва від звичайного „енергозажерливого” будинку лише на 5 %. Чому їх побудовано за 10 років лише близько тридцяти по всій Україні – залишається лише здогадуватись. Розроблені проекти багатоквартирних енергопасивних будинків, але не побудовано жодного. Очевидно, енергозатратні будинки комусь вигідні. Величезні запаси біомаси, енергія малих річок і штучних рифів та багато інших джерел відновлюваної енергії потребують лише знань і політичної волі, щоб здобути енергетичну незалежність України. І потрібні також фахівці з екологічної енергетики.

Висновок: підготовка висококваліфікованих екологів-правознавців, екотерапевтів, екодизайнерів, фахівців з екологічної енергетики – важливе завдання ВНЗ України.